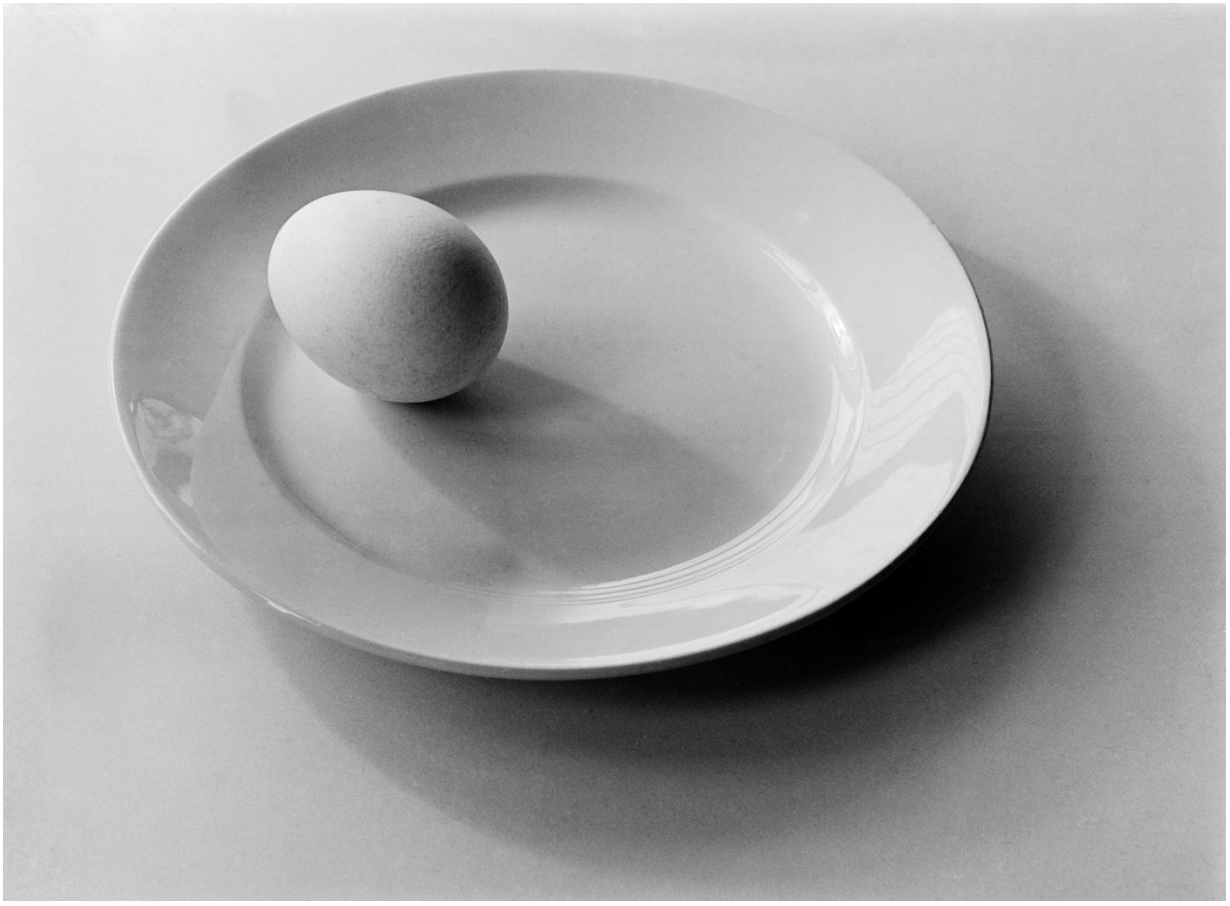
Nederlands

Fotomuseum

Nederlands Fotomuseum toont groot overzicht van fotograaf en verzetsstrijder Violette Cornelius

Uitgebreid onderzoek naar haar archief maakt verborgen oeuvre voor het eerst zichtbaar

Stilleven met ei op wit bord, Amsterdam, 1939. Studieopdracht voor de Nieuwe Kunstschool.
© Violette Cornelius / Nederlands Fotomuseum

Rotterdam, 15 september 2026

Violette Cornelius (1919-1998) behoorde tot de eerste generatie vrouwen in Nederland die van fotografie hun beroep maakten. Een groot deel van haar nalatenschap kwam pas aan het licht toen reiskoffers met duizenden negatieven, dia's, contactafdrukken en documenten werden ontdekt. Met de tentoonstelling *Violette Cornelius herontdekt*, van 20 november 2026 tot en met 28 februari 2027 te zien in het Nederlands Fotomuseum, krijgt deze intrigerende en onderbelichte fotograaf eindelijk de aandacht die zij verdient. De tentoonstelling is het resultaat van uitgebreid onderzoek naar haar leven en werk door het Nederlands Fotomuseum. Met ruim 200 werken toont het museum voor het eerst in deze omvang een oeuvre dat decennialang verborgen bleef, die gepaard gaat met haar eerste monografische publicatie.

Van Bauhaus tot verzet

Geboren in Jakarta (toen ‘Batavia’) en opgegroeid tussen meerdere culturen, volgde Cornelius een opleiding aan de Nieuwe Kunstschool in Amsterdam. Daar kwam zij in aanraking met de ideeën van het Bauhaus door docenten als Paul Citroen en Paul Guermonprez. Binnen een inspirerend netwerk van Amsterdamse fotografen, grafisch vormgevers en beeldend kunstenaars ontwikkelde zij zich tot een eigenzinnige fotograaf. Tijdens de Tweede Wereldoorlog speelde Cornelius een actieve rol in het verzet. Zij werkte mee aan de Persoonsbewijzencentrale, waar onder meer vervalste persoonsbewijzen werden geproduceerd. Haar foto's van dit verzetswerk vormen een uniek visueel document en kregen erkenning als belangrijk erfgoed op de Memory of the World-lijst van UNESCO Nederland.

Een naoorlogse carrière in beeld en druk

Na de oorlog bouwde Cornelius haar professionele carrière verder op. Als lid van de fotografenvereniging GKf maakte zij architectuurfoto's en reportages voor invloedrijke fotoboeken en werkte zij samen met grafisch vormgever Jurriaan Schrofer. De publicatie *Letter op straat* (1956) geldt als een van de hoogtepunten. Ook haar reportage over Hongaarse ontheemden, die zij in 1956 samen met Ata Kandó maakte, en haar bijdrage aan het bedrijfsfotoboek *Vuur aan zee* (1958) over de Hoogovens in IJmuiden bezorgden haar naamsbekendheid.

Reizen langs de wereldsteden

Vanaf 1964 verlegde Cornelius haar blik naar de wereld. Als deelnemer aan de reis naar de grotten van de Tellem in Mali met architect Herman Haan begon zij aan een reeks internationale reportages naar onder meer Irak, India, Jemen en Peru. Daar documenteerde zij de maatschappelijke gevolgen van snelle verstedelijking. Door langdurig tussen de mensen te wonen en te werken wist zij een intieme en persoonlijke beeldtaal te ontwikkelen. Juist deze internationale reportages bleven jarenlang vrijwel onbekend. Met haar Leica-camera fotografeerde zij zowel in zwart-wit als in kleur; vanaf de reis naar Mali greep zij steeds vaker naar kleurenfotografie.

Ontdekking in koffers

Na haar overlijden kwamen delen van het archief terecht bij het Nederlands Fotomuseum. In 2003 kreeg het museum van haar zoon reiskoffers met duizenden negatieven, dia's, contactafdrukken en documenten. De reisreportages waren tot dan toe onbekend gebleven. In juni 2026 vormde een aanvulling van vijf koffers, met unieke vintagedrukken, dummy's, notities en boeken, opnieuw een verrassing. Samen zijn zij de sleutel tot een oeuvre dat decennialang verborgen bleef.

Nederlands Fotomuseum-conservator Loes van Harrevelt verdiepte zich in het archief, bestudeerde de collectie en bracht in kaart welk werk van Cornelius in andere collecties terecht was gekomen. Dat onderzoek vormt de basis van de tentoonstelling en de bijbehorende publicatie, die het verspreide en onbekende werk van Cornelius voor het eerst weer bijeenbrengt.

"We stonden versteld van de omvang en de kwaliteit van het werk dat we aantroffen, werk waarvoor in de canon van de Nederlandse fotografie eigenlijk nog geen plek was ingeruimd."
Conservator Loes van Harrevelt over de ontdekking van het archief

De tentoonstelling toont vintagedrukken, archiefstukken en bijzondere bruiklenen uit Nederlandse collecties, aangevuld met nieuwe afdrukken. Daarnaast worden nieuwe inzichten uit het onderzoek naar haar nalatenschap voor het eerst gepresenteerd. Hiermee geeft het museum invulling aan de missie om als nationaal kennisinstituut fotografische nalatenschappen te behouden, te onderzoeken en toegankelijk te maken.

Violette Cornelius in de collectie

Met meer dan 6,5 miljoen fotografische objecten, van vroege daguerreotypieën tot digitale werken van nu, behoort de collectie van het Nederlands Fotomuseum tot de grootste museumcollecties ter wereld. Het archief van Violette Cornelius, bestaande uit meer dan 40.000 zwart-wit negatieven, dia's, vintage (contact)afdrukken, documenten, dummy's, voorwerpen en een kleine bibliotheek, vormt daarbinnen een veelzijdige en waardevolle deelcollectie. Ondanks haar positie als pionier in het vak kreeg Cornelius niet de erkenning die haar mannelijke tijdgenoten wel ten deel viel, ook niet in genres als architectuurfotografie, waarin zij zich direct na de oorlog bekwaamde.

Publicatie
Bij de tentoonstelling verschijnt een rijk geïllustreerde publicatie. De verschijningsdatum wordt later bekendgemaakt.

Tentoonstelling: Violette Cornelius herontdekt
Locatie: Nederlands Fotomuseum, Rotterdam
Periode: 20 november 2026 tot en met 28 februari 2027
Onderzoek, samenstelling en teksten: conservator Loes van Harrevelt
Bruikleengevers: Stedelijk Museum Amsterdam, Stadsarchief Amsterdam, Beeld en Geluid Hilversum, Kunstmuseum Den Haag, Maria Austria Instituut Amsterdam, Het Nieuwe Instituut Rotterdam, NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies Amsterdam, Bijzondere Collecties Universitaire Bibliotheken Leiden, Nationaal Archief Den Haag
Grafische vormgeving: Lyanne Tonk

Perscontact
Hester Gersonius – Nederlands Fotomuseum
hgersonius@nederlandsfotomuseum.nl
+31 (0)6 57 16 19 30

De persvoorbezichtiging vindt plaats op 19 november 2026. Aanmelden via Hester Gersonius.